

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Göteborgs universitet
Box 100
405 30 GÖTEBORG

Uppdrag till Göteborgs universitet om stöd till myndigheternas arbete med jämställdhetsintegrering

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Göteborgs universitet (Nationella sekretariatet för genusforskning) att ge stöd till statliga myndigheters arbete med jämställdhetsintegrering. Uppdraget omfattar följande uppgifter:

- vidareutveckla metoder för jämställdhetsintegrering,
- skapa ett forum för erfarenhetsutbyte om jämställdhetsintegrering,
- informera om jämställdhetsintegrering, och
- skapa förutsättningar för ett långsiktigt stöd för jämställdhetsintegrering.

I uppdraget ingår att samråda med berörda parter, såsom statliga myndigheter, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), länsstyrelserna, universitet och högskolor samt andra berörda aktörer. Universitet ska även följa arbetet med jämställdhetsintegrering i EU och andra internationella organ liksom det arbete som bedrivs inom kommuner och landsting till följd av regeringens beslut om ekonomiskt stöd till arbetet med jämställdhetsintegrering i kommuner, landsting och samverkansorgan.

Uppdragets närmare utformning framgår nedan.

Uppdraget ska slutligt redovisas till regeringen senast den 31 december 2010.

Regeringen avser att genom en ändring av regleringsbrevet för 2008 för anslaget 24:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder inom utgiftsområdet 14, ställa högst 3 miljoner kronor till Göteborgs universitetets disposition, som ersättning för uppdraget 2008. Den totala kostnaden för uppdraget beräknas till högst 13 miljoner kronor. Regeringen avser att tillföra

medel för uppdraget med högst 5 miljoner kronor per år under åren 2009 till 2010, under förutsättning att riksdagen anvisar medel för ändamålet.

Bakgrund

Jämställdhetsintegrering

Jämställdhetsintegrering är den strategi som valts för att uppnå målen för jämställdhetspolitiken. Jämställdhetsintegrering innebär att ett jämställdhetsperspektiv införlivas i allt beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen, av de aktörer som normalt sett deltar i beslutsfattandet.

Arbetet med jämställdhetsintegrering i den svenska statsförvaltningen inleddes 1994 i och med den jämställdhetspolitiska propositionen Delad makt – delat ansvar (prop. 19993/94:147). Åren därefter antogs strategin av FN och EU. Sverige har åtagit sig att leva upp till principerna i Pekingplattformen och ska dessutom efterleva FN:s kvinnokonvention (CEDAW). Dessa åtaganden är långtgående och berör såväl statliga myndigheter som kommuner.

Regeringen har sedan 1994 bedrivit ett aktivt jämställdhetsarbete i enlighet med denna strategi. Som exempel på insatser kan nämnas utbildningsverksamhet (riktad till bl.a. chefer, myndighetschefer, statssekreterare och statsråd), införandet av en paragraf i statistikförordningen (SFS 2001:100) om att all officiell statistik ska vara uppdelad efter kön och krav på konsekvensbeskrivningar ur ett jämställdhetsperspektiv i kommittéförordningen (SFS 1998:1474).

Länsstyrelserna

I samband med riksdagens beslut 1994 om inriktningen av jämställdhetspolitiken beslutades också att länsstyrelserna skulle förse med en expertfunktion för jämställdhet. Huvuduppgiften för länsexperten för jämställdhetsfrågor var att utifrån de nationella målen för jämställdhetspolitiken främja jämställdhetsarbete i länet. Syftet var att stärka förutsättningarna för att implementera de nationella jämställdhetsmålen regionalt. År 2003 fick länsstyrelserna ett mer uttalat ansvar för jämställdhetsintegrering.

Jämställdhetspolitiska utredningen

Statskontoret granskade på uppdrag av Jämställdhetspolitiska utredningen styrningen av jämställdhetspolitiken under budgetåret 2004. Granskningen visade att hälften av myndigheternas regleringsbrev innehöll krav på jämställdhetsarbete. Tio politikområden (av dåvarande 47) saknade krav på jämställdhetsarbete. Statskontoret konstaterar i sin utvärdering att jämställdhetsintegrering är krävande och att såväl Regeringskansliet som myndigheter och kommuner kan behöva ökat

stöd i dessa frågor. Även jämställdhetspolitiska utredningen pekar på kunskapsbristen i statsförvaltningen i sitt betänkande Makt att forma samhället och sitt eget liv (SOU 2005:66). Utredningen konstaterar att det är en förutsättning att de människor i departement och myndigheter som har till uppgift att genomföra regeringens jämställdhetspolitiska mål också har den kunskap som är nödvändig för att bedriva detta jämställdhetsarbete på ett meningsfullt sätt.

Jämstöd

Utredningen om stöd för jämställdhetsintegrering i staten, Jämstöd (dir. 2005:7), hade som uppdrag bl.a. att informera om jämställdhetsintegrering, vidareutveckla metoder och utforma utbildningar i jämställdhetsintegrering samt att skapa ett forum för erfarenhetsutbyte mellan myndigheter i fråga om jämställdhetsintegrering.

Jämstöd överlämnade i mars 2007 slutbetänkandet Stöd för framtiden – om förutsättningar för jämställdhetsintegrering (SOU 2007:15) som bl.a. omfattar förslag om den framtida organiseringen av stödet för jämställdhetsintegrering i statliga myndigheter. Betänkandet har remissbehandlats.

I betänkandet framhålls att jämställdhetsintegrering av offentlig verksamhet måste ges fortsatt stimulans och stöd. I annat fall kan den positiva utveckling som i dag kan skönjas inom myndigheter och förvaltningar komma att stanna upp. Myndigheterna bedöms fortfarande vara beroende av extern styrning och vägledning. Jämstöd föreslog bl.a. att ett råd inrättas under en femårsperiod med uppgift att svara för information, utbildning, metodutveckling, konsultativt stöd, erfarenhetsspridning och att utgöra ett forum för erfarenhetsutbyte.

Jämställdhetsintegrering i kommuner och landsting

I december 2007 fattade regeringen beslut om att bevilja Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) högst 100 miljoner kronor för att under tiden den 1 januari 2008 till den 31 december 2010 stödja genomförandet av jämställdhetsintegrering i kommuner, landsting, regionala självstyrelseorgan och kommunala samverkansorgan.

Huvudsyftet är att uppnå en kvalitetssäkring av offentligt finansierade verksamheter på kommunal och landstingskommunal nivå för att garantera att dessa svarar mot båda köns villkor och behov så att hög kvalitet och goda resultat uppnås för kvinnor respektive män och flickor respektive pojkar.

Ett delsyfte är att satsningen ska bidra till en vidareutveckling av befintliga ledningssystem och verktyg för verksamhets- och kvalitetsutveckling på kommunal och landstingskommunal nivå så att jämställdhetsperspektivet beaktas i dessa.

Skälen för regeringens beslut

I sitt slutbetänkande framhåller Jämstöd att erfarenheter från såväl Sverige som från andra länder understryker behovet av en kompetent stödfunktion i arbetet med jämställdhetsintegrering. Jämstöds erfarenheter visar också att när en organisation strävar efter att bygga upp ett långsiktigt arbete för att jämställdhetsintegrera sin kärnverksamhet krävs ett systematiskt förändringsarbete. Ett sådant arbete kräver både en organisation och tydliga mål för själva utvecklingsarbetet. Utbildning i såväl svensk jämställdhetspolitik som i metoder för att kartlägga och analysera verksamheten bedöms vara nödvändiga ingredienser när en organisation ska starta ett utvecklingsarbete för jämställdhetsintegrering. Det är särskilt viktigt att organisationens ledning skaffar sig kunskap och formulerar strategier för utvecklingsarbetet.

Inom Regeringskansliet har under de senaste åren ett systematiskt arbete bedrivits för att integrera ett jämställdhetsperspektiv i verksamheten. Arbetet har bl.a. resulterat i fler och tydligare jämställdhetsmål och uppdrag i myndigheternas regleringsbrev. Det har i sin tur skapat ett behov av information, utbildning och stöd när det gäller jämställdhetsintegrering inom myndigheterna. Jämstöds uppdrag har bl.a. varit att tillgodose det behovet.

Av en intervjustudie som Jämstöd låtit göra framgår att de personer som deltagit i Jämstöds öppna utbildningar i efterhand har upptäckt ett fortsatt behov av stöd på sina respektive myndigheter. De metoder man lärt sig behöver utvecklas eller anpassas till den egna verksamheten. Många behöver också stöd för att kunna gå vidare med att följa upp och mäta effekter av arbetet. Flertalet står ensamma med sin uppgift och behöver hjälp med att bli mera professionella och utveckla sitt strategiska tänkande. Kontinuerlig feedback, fortsatt utbildning och möjligheter till erfarenhetsutbyte efterlyses. Många uttrycker ett behov av bollplank och av att någon extern expert medverkar i diskussionen med den egna ledningen.

De som har haft möjlighet att få handledning på sin myndighet eller i sina projekt uppger att de haft lättare att konkretisera sina kunskaper och menar att handledningen var nödvändig för framgången. Flera föreslår längre utvecklingsprogram för myndigheter. Deltagarna i Jämstöds verksamhet har upplevt att behovet av stöd och fördjupning ökat ju mer man kommit in i arbetet.

Som tidigare redovisats konstaterade även Jämställdhetspolitiska utredningen att behovet av kunskap och stöd i det praktiska arbetet är stort. Utredningen pekar på behovet av stöd för såväl Regeringskansliet som för myndigheter, regionala organ och kommuner.

Erfarenheterna från Jämstöds verksamhet med stöd till myndigheter visar att allt fler myndigheter efterfrågar stöd och att stödet som efterfrågas blir alltmer kvalificerat i takt med att myndighetens utvecklingsprocess fortskrider. För att stödja denna utveckling är det angeläget att ånyo inrätta en stödfunktion och att denna ges möjlighet att verka för långsiktighet och kontinuitet i myndigheternas jämställdhetsintegreringsarbete.

På sikt bör det stöd myndigheter och andra offentligt finansierade aktörer efterfrågar i sitt arbete för en jämställd verksamhet, i högre grad än idag, kunna tillgodoses på en fristående konsultmarknad. Regeringen bedömer det därför inte som nödvändigt att etablera en permanent statlig stödstruktur för jämställdhetsintegrering.

Nationella sekretariatet för genusforskning, som är placerat vid Göteborgs universitet, har bl.a. till uppgift att överblicka genusforskningen i Sverige och aktivt sprida dess resultat både inom och utanför universitetet.

Sekretariatet har i en skrivelse (*Genusforskning som prioriterat område, Lägesbeskrivning och prioriteringar inför forskningspropositionen 2008/09*) bl.a. argumenterat för att sekretariatet bör kunna fungera som en brygga mellan jämställdhets- och genusforskningen och andra myndigheter, regering och riksdag när det gäller bl.a. jämställdhetspolitik. Sekretariatet kan enligt skrivelsen om det utökade uppdraget ges en överbryggande funktion och skulle också kunna ge skraddarsydda utbildningspaket till nationella myndigheter, företag och internationella organisationer.

Regeringen gör bedömningen att det nu aktuella uppdraget kan stärka kunskapsbasen i arbetet med jämställdhetsintegrering och skapa en brygga mellan jämställdhetsforskningen och myndigheternas jämställdhetsarbete.

Uppdragets närmare utformning

Vidareutveckla metoder

Inom ramen för arbetet med jämställdhetsintegrering har metoder genom åren utvecklats i anslutning till olika projekt och verksamheter. Göteborgs universitet ska samla de erfarenheter som vunnits och återuppta det metodutvecklingsarbete som tidigare genomförts.

Ett forum för erfarenhetsutbyte

Myndigheterna har mycket att lära av varandra vad gäller problem och framgångsfaktorer i arbetet med jämställdhetsintegrering. Erfarenheter från olika myndigheter kan också utgöra en viktig grund i arbetet med

metodutveckling. Universitetet ska skapa ett öppet forum för sådant erfarenhetsutbyte.

Informera om jämställdhetsintegrering

Kunskaperna om jämställdhetsintegrering varierar kraftigt. Flera myndigheter har arbetat med jämställdhetsintegrering under många år och byggt upp gedigna kunskaper medan andra står främmande för begreppet. Universitetet ska genom en webbplats och på andra lämpliga sätt tillgängliggöra information om jämställdhetsintegrering. En del i denna uppgift är att förmedla kunskap från forskning om jämställdhetsarbete och jämställdhetsintegrering.

Skapa förutsättningar för ett långsiktigt stöd

Uppdraget innebär att långsiktigt främja offentligt finansierade aktörers tillgång till stöd i deras arbete med jämställdhetsintegrering. Regeringen bedömer att det stöd som efterfrågas i högre grad än idag bör kunna tillgodoses på en fristående konsultmarknad. Universitetet ska initiera en kartläggning och behovsanalys av offentligt finansierade aktörers efterfrågan och tillgång på kompetens inom området. Möjligheterna att utveckla och tillhandahålla en vägledning, eller annat lämpligt stöd, för upphandling av konsulttjänster på området ska övervägas. I uppdraget ligger att bidra till en ökad kunskap och bättre kommunikation mellan leverantörer och kunder inom området.

Referensgrupp

Universitetet ska inrätta en särskild referensgrupp som ska ges möjlighet att följa och lämna synpunkter på verksamheten med anledning av uppdraget. I referensgruppen bör ingå representanter för statliga myndigheter, SKL och Regeringskansliet.

Redovisning

Universitetet ska, från och med 2009, årligen i samband med årsredovisningen lämna en redogörelse för uppdraget till regeringen.

Universitetet ska senast den 31 december 2010 redovisa uppdraget i sin helhet till regeringen. Redovisningen ska omfatta en beskrivning av verksamheten, resultatredovisning, en utvärdering av insatserna, en analys av behovet av fortsatta insatser samt eventuella förslag till fortsatta insatser.

På regeringens vägnar

Nyamko Sabuni

Leif Pettersson

Kopia till

Finansdepartementet/BA

Finansdepartementet/SF

Utbildningsdepartementet/UH

Utbildningsdepartementet/F

Länsstyrelserna

Nationella sekretariatet för genusforskning, Göteborgs universitet